

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**O‘ZBEKISTON JURNALISTIKA VA OMMAVIY
KOMMUNIKATSIYALAR UNIVERSITETI**

“ TASDIQLAYMAN”

**O‘zbekiston jurnalistika va ommaviy
kommunikatsiyalar universiteti
rektori
Sherzodxon Qudratxo‘ja**

“KELISHILDI”

**O‘zbekiston Respublikasi
Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi**

2025-yil “18” iyun

2025-yil “18” iyun

**IJODIY (KASBIY) IMTIHONLAR DASTURI
VA BAHOLASH MEZONI**

**60320100 – JURNALISTIKA (FAOLIYAT TURLARI BO‘YICHA)
TA’LIM YO‘NALISHI UCHUN**

Toshkent – 2025

O'zbekiston jurnalistka va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti O'quv uslubiy kengashining 2025-yil "12" iyundagi "3/1"-son qarori bilan tasdiqlangan

Tuzuvchilar:

R.Rayimjanov – O'zJOKU o'quv ishlari bo'yicha prorektori, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori

N.Muratova – O'zJOKU ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori, filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Sh.Taylakova – Jurnalistika fakulteti dekani, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

O.Zakirova – O'zJOKU PR va mediamenejment fakulteti dekani, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Taqrizchilar:

M.Mirsoatova – O'zMU O'zbek tili filologiyasi fakulteti Jurnalistika kafedrası mudiri, filologiya fanlari nomzodi, dotsent

A.Matyakubov – O'ZDJTU Xalqaro jurnalistika fakulteti dekani

H.Ermatov – "Ishonch", "Ishonch-Доверие" gazetalari bosh muharriri

M.To'xtamirzaev – "Sport", "Sport+" va "O'zbekiston futboli" gazetasi bosh muharriri, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent

A.Ochilov – Mudofaa vazirligi "Vatanparvar" Birlashgan tahririyati bosh muharriri

N.To'laganov – "Dunyo bo'ylab" telekanali direktori

Kirish

60320100 – Jurnalistika ta'lim yo'nalishida ijodiy imtihon o'tkazishdan maqsad, abituriyentda mazkur sohada talab etadiladigan ijodiy qobiliyat, mustaqil fikrlash mahorati, dalillash va xulosalar chiqarish kabi sifatlarning mavjudligini hamda uning dunyoqarashi va fikrlash doirasini aniqlashdir. Ijodiy imtihon jarayonida abituriyentlarning quyidagi jihatlariga e'tibor qaratiladi:

- Ijodkorlik qobiliyati;
- Ijtimoiy muammolarni qay darajada anglay olishi;
- OAVda yoritilayotgan dolzarb mavzular va muammolardan xabardorligi;
- Dunyoqarashining kengligi, qiziqishlari doirasi;
- Jurnalistika faoliyatini qay darajada bilishi;
- Kasbni tanlash sabablari;
- Jurnalistika kasbiga moyilligi;
- Fikr-mulohazalarining mustaqilligi;
- Yozma va og'zaki savodxonlik darajasi;
- O'z fikrini erkin, aniq, mantiqli va izchil ifoda etish mahorati;
- Yozma va og'zaki muloqotga moyilligi.

Ijodiy imtihonning tuzilishi

Ijodiy imtihon 2 bosqichda o'tkaziladi.

Birinchi bosqich abituriyentlarning ijodiy qobiliyati va dunyoqarashini baholash bo'yicha **og'zaki suhbat** bo'lib, u quyidagi tartibda o'tkaziladi:

– abituriyentning bosma ommaviy axborot vositalari va internet saytlarida e'lon qilingan, chop etilgan jurnalistik (publitsistik) materiallari komissiya a'zolari tomonidan o'rganiladi. Maqolalarda yoritilgan mavzularning tarixi yoki dolzarbligi yuzasidan abituriyent bilan suhbat o'tkaziladi. Suhbat jarayonida maqola yozilishiga sabab bo'lgan voqea-hodisa tahlil etiladi hamda abituriyentning dunyoqarashi, qiziqishlari, kimlar bilan suhbat o'tkazgani aniqlanadi;

– jamiyat va uning turli sohalarida yuz berayotgan o'zgarishlardan xabardorlik darajasini aniqlash bo'yicha savollar beriladi;

– O'zbekiston va jahonda yuz berayotgan so'nggi yangiliklar, yurtimizda amalga oshirilayotgan ishlar, islohotlar bo'yicha savollar berish orqali abituriyentning siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy, ma'naviy va boshqa sohalaridagi o'zgarishlardan boxabarlik darajasi aniqlanadi;

– badiiy, publitsistik va jurnalistik ijod namunalari, ushbu sohalaridagi namoyandalar, adiblar, ijodkorlar faoliyati, so'nggi davrlarda yaratilgan adabiyotlar xususida savollar berish orqali talabgorning badiiy adabiyot, publitsistika hamda jurnalistika sohalaridagi bilimi baholanadi;

– suhbat davomida jurnalistika sohasiga tegishli savollar beriladi va shu tariqa abituriyentning bu sohadan xabardorlik darajasi belgilanadi. Shuningdek, abituriyentning muloqotga kirishuvchanligi, istiqbol rejalari, notiqlik qobiliyati, fikrni obrazli ifoda etish kabi fazilatlari aniqlanadi.

Og‘zaki suhbat davomida tavsiya qilinadigan namunaviy savollar:

1. Nega aynan jurnalist bo‘lmoqchisiz? Bu tanlov kimning ta’sirida bo‘ldi?
2. Qaysi ommaviy axborot vositasini doimiy kuzatib borasiz? Siz havas qilgan jurnalist kim?
3. Ommaviy axborot vositalari bilan hamkorlik qilganmisiz? Qachondan boshlab va kim bilan qancha vaqt mobaynida ijodiy hamkorlik qilgansiz?
4. Internetda qaysi jurnalistlar faoliyatini kuzatib borasiz?
5. Sizni ta’sirlantirgan va yozishga majbur qilgan birinchi ijodiy materialingiz haqida gapirib bering.
6. Jurnalist portretiga chizgi (ta’rif) bering.
7. O‘zbekistonning keyingi yillardagi rivojlanishida jurnalistikaning o‘rnini qanday baholaysiz?
8. Jurnalistlarni shaxtyorlardan keyingi xavfli soha vakillari deb bilishadi, bu sizni qo‘rqitmaydimi?
9. Xalq bilan muloqot o‘rnatishda jurnalistikaning o‘rni qanday bo‘lishi kerak?
10. Siz intervyu olishni xohlagan birinchi qahramoningiz kim? Unga qanday savollar bergan bo‘lardingiz?
11. Qaysi OAVni doimiy kuzatib borasiz? Qaysi jihatlari bilan sizni jalb qiladi? Nimani o‘zgartirishni tavsiya qilgan bo‘lar edingiz?
12. Agar Siz juda qiziq fakt topgan bo‘lsangiz, lekin ushbu fakt kimningdir izzat-nafsigaga tegadigan bo‘lsa, nima qilasiz?
13. Jurnalistikada Sizni nima ko‘proq qiziqtiradi: ko‘nglingizdagi gaplarni yozishmi, xalq dardini o‘rganishmi yoki yaxshi oylik olishmi?
14. “Jurnalistning noni qattiq” degan ibora bor. Bunga munosabatingiz qanday?
15. Sizningcha, jurnalist qanday shaxsiy sifatlarga ega bo‘lishi kerak?
16. Sizningcha sayt va ijtimoiy tarmoqning farqi?
17. Texnik jihatdan qurollangan jurnalistga kamida 3 ta narsa kerak deyilsa, nimani olgan bo‘lar edingiz? Nima uchun?
18. Ommaviy axborot vositalari deganda nimalarni tushunasiz?
19. Jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universitetida o‘qishdan nimalarni kutayapsiz?
20. Jurnalistika kasbmi, iqtidormi yoki ijodmi? Javobingizni izohlang.

21. Gazeta deganda nimani tushunasiz? Gazetani ta'riflab bering. Sport sohasiga ixtisoslashgan qaysi gazetalarni bilasiz?
22. Jurnal deganda nimani tasavvur qilasiz? Shu haqda gapirib bering. Sport sohasiga ixtisoslashgan qaysi jurnallarni bilasiz?
23. Radio nima? Siz radioni qanday tushunasiz?
24. Sizga qaysi OAV ko'proq yoqadi: gazeta, radio, televideniye yoki internet? Buning sababini tushuntirib bering.
25. Radiojurnalistlardan kimlarni taniysiz?
26. Televideniye nimasi bilan Sizni qiziqtiradi? Televideniye qanday tushunasiz?
27. Internet nima ekanligini tushuntirib bering.
28. Internet sayti nima?
29. Agar jurnalist bo'lib internet nashri ochsangiz, uning nomi, yo'nalishi va uslubi qanday bo'lardi?
30. Feyk xabar deganda nimani tushunasiz?
31. Feyk xabar tarqalishining oldini olish uchun qanday choralar taklif qilgan bo'lardingiz?
32. O'zbekistonda jurnalistlar, muxbirlardan kimlarni bilasiz? Ularning ijodida, chiqishlarida nimalar e'tiboringizni tortadi?
33. Jurnalist materiali insonni e'tiborini tortishi uchun nimalarga e'tibor berish kerak?
34. Jurnalist bo'lsangiz qaysi mavzularda yozishni istardingiz? Nima uchun?
35. Siz bilgan jurnalistlar, muxbirlar ijodida, chiqishlarida nimalar sizga yoqmaydi va nima uchun?
36. Jurnalistikada qat'iyan man etiladigan amallar nima?
37. Jurnalistikaning bugungi jamiyatda tutgan o'rni nimada deb o'ylaysiz?
38. "Jurnalistni oyoqlari boqadi" iborasini izohlang?
39. O'zingizni 5 va 10 yildan keyin kim sifatida ko'rasiz?
40. Sizga biror OAVga muharrir sifatida 6 oy davomida ishlashni taklif qilishdi deylik. Qaysi turdagi va yo'nalishdagi OAV ni tanlaysiz?
41. Kelajakda jurnalist sifatida faoliyat olib bora boshladingiz, bir muddat o'tib, sizga oylik maosh bera olmaydigan vaziyatga tushib qolishdi. Siz ishlashda davom etasizmi?
42. Ijtimoiy tarmoqlarga munosabatingiz qanday? Ulardan foydalanishga bir kunda qancha vaqt sarflaysiz va qanday maqsadlarda?
43. Tanqidiy fikrlash deganda nimani tushunasiz?
44. Mediasavodxonlik nimani anglatadi va sizningcha u qanday ko'nikmalarni qamrab oladi?
45. Jurnalistikadan boshqa yana qaysi soha siz uchun qiziq?
46. Yurtimizda va jahonda yuz berayotgan muhim voqealarni sanang. Ularning qaysi OAV orqali kuzatib borasiz?

Ikkinchi bosqich ijodiy insho shaklida quyidagi tartibda amalga oshiriladi:

– ijodiy insho mavzulari hozirgi kun muhim ijtimoiy-siyosiy, adabiy-tarixiy, madaniy-ma'naviy, axloqiy, vatanparvarlik va boshqa dolzarb masalalariga

bag'ishlanganligi hamda jurnalistik xususiyatga yo'naltirilgan va abituriyentning ijodiy imkoniyatlarini ochib berishga qaratilgan bo'lishi nazarda tutiladi va fan bo'yicha imtihon komissiyasi a'zolari tomonidan tuziladi. Imtihonda beshta mavzu beriladi. Abituriyent ixtiyoriy asosda ulardan bittasi bo'yicha esse yozadi. Mavzular oliy ta'lim muassasasi qabul komissiyasining raisi tomonidan tasdiqlanadi hamda muhrlangan maxsus konvertida qat'iy hisobot hujjatlari sifatida saqlanadi;

– qabul komissiyasining raisi yoki uning topshirig'i bilan rais o'rinbosari ijodiy insho boshlanishidan 20 daqiqa avval fan bo'yicha imtihon komissiyasining raisiga ijodiy insho mavzulari solingan konvertlarni topshiradi va fan bo'yicha komissiya a'zolarini imtihon topshiruvchi guruhlariga taqsimlaydi;

– ijodiy insho o'tkazilishi uchun **3 astronomik soat** vaqt belgilanadi;

– ijodiy insho betlari muhrlangan **12 varaqli daftarga** yoziladi, qoralama uchun ham betlari muhrlangan qog'ozlar beriladi. Ijodiy insho yozilgan daftar va qog'ozlarda yozma ish muallifini bildiruvchi, shartli belgilarning qo'yilishiga yo'l qo'yilmaydi;

– ijodiy inshoning hajmi **5 betdan 10 betgacha** deb belgilanadi;

– ijodiy insho uchun belgilangan vaqt tugagandan so'ng, yozma ishlar qoramalari bilan birga yig'ib olinadi va mas'ul kotibga yoki uning muoviniga topshiriladi;

– mas'ul kotib yoki uning muovini yozma ishlarni shifrlab, fan bo'yicha imtihon komissiyasining raisiga tekshirish uchun topshiradi;

– yozma ishlar faqat oliy ta'lim muassasasi binosida va fan bo'yicha imtihon komissiyasi a'zolari tomonidan tekshiriladi;

– tekshirilgan ijodiy insholar qo'yilgan ballari va tekshiruvchilarning imzolari bilan qabul komissiyasining mas'ul kotibi yoki uning muoviniga topshiriladi;

– mas'ul kotib yoki uning muovini insholarni deshifrovka qilib, imtihon qaydnomasiga abituriyentlarning familiyalari va olgan ballarini kiritadi;

– ijodiy inshoga quyidagi yo'nalishlardan kelib chiqib mavzular belgilanadi: ijtimoiy-siyosiy, ma'naviy-ma'rifiy, vatanparvarlik, milliy iftixor va sog'lom turmush tarzi;

– ijodiy imtihon natijalari 1 kundan so'ng e'lon qilinadi.

Ijodiy imtihonni baholash mezonlari

Ijodiy imtihon yagona ko'p balli baholash tizimi bo'yicha baholanadi.

Ijodiy imtihonda to'plash mumkin bo'lgan maksimal ball miqdori – **93 ball**.

Ijodiy imtihonning birinchi bosqichi, ya'ni og'zaki suhbat jarayonidagi savol-javobni baholash uchun ijodiy imtihonga ajratilgan maksimal ballning **33,3 foizi, ya'ni 31 ball** belgilanadi.

Ijodiy imtihonning ikkinchi bosqichi, ya'ni ijodiy inshoni baholash uchun imtihonga ajratilgan maksimal balldan **66,6 foizi, ya'ni 62 ball** belgilanadi.

Ogʻzaki suhbatni baholash mezonlari
Ogʻzaki suhbatga 0 – 31 ballgacha qoʻyish mumkin.

№	Ballar qoʻyish mezonlari:	ballar
1.	Jurnalistika haqidagi tasavvuri yuzaki, batafsil bilimi yoʻq, abituriyentning fikrlashi sayoz, bosma OAVda eʼlon qilingan materiallari yoʻq, lekin jurnalist boʻlish istagi kuchli	0 – 6 ball
2.	Jurnalistika haqida bir oz tushunchasi bor, kasbga qiziqishi bir-ikki oylik emas, ayrim jurnalistlarni taniydi, bosma OAVda eʼlon qilingan 1-3 kichik hajmli material bor	7 – 13 ball
3.	Jurnalistikaga 1-2 yildan beri qiziqadi, kasb haqida tasavvuri yaxshi, bosma OAV faoliyatini izchil ravishda kuzatib boradi, 5-7 eʼlon qilgan materiallari bor, 8-10 ta jurnalistni taniydi, ularning ijodiga sharh bera oladi	14 – 19 ball
4.	Jurnalistikaga koʻp yildan beri qiziqadi, jurnalistikaning jamiyatdagi oʻrnini chuqur tushunadi, bosma OAVni yaxshi biladi, koʻp jurnalistlarni taniydi va ularning ijodiga atroflicha baho bera oladi, 10-20 ta eʼlon qilgan material bor	20 – 25 ball
5.	Jurnalistikaga bolaligidan qiziqadi va 5-6 sinfdan boshlab OAV bilan hamkorlik qiladi, tahririyatga koʻp borgan va redaksiya ishi bilan tanish, jurnalistikaning jamiyatdagi oʻrni va roliga chuqur tavsif bera oladi, milliy bosma OAV faoliyati haqida atroflicha tasavvuri bor, matubot nashrlarida faoliyat yuritadigan jurnalistlarni taniydi hamda ularning ijodiga tavsif bera oladi, eʼlon qilgan materiallari 20 dan koʻp	26 – 31 ball

Ijodiy inshoni baholash mezonlari: (ballar miqdori – 0 – 62 ball)

№	Ballar qoʻyish mezonlari:	ballar
1.	10 tadan ortiq imloviy, tinish belgilari bilan bogʻliq va uslubiy xatolarga yoʻl qoʻyilgan, ish mavzu boʻyicha yozilmagan	0 ball
2.	Mavzu sayoz ochilgan, abituriyentining fikrlashi yuzaki, jurnalistikani tushinishi chuqur emas, yozma ish mantiqan boʻsh, imloviy, tinish belgilari bilan bogʻliq va uslubiy xatolarning umumiy soni 10 tagacha	1–8 ball

3.	Mavzu bir oz ochilgan, abituriyentning fikrlashi o'rtadan pastroq, jurnalistikani yaxshi tushunmaydi, imloviy, tinish belgilari bilan bog'liq va uslubiy xatolarning umumiy soni 8-9 ta	9-16 ball
4.	Mavzu o'rtacha ochilgan, abituriyentning dunyoqarashi keng emas, fikrlashi bir oz sayoz, jurnalistikaning rolini o'rtacha tushunadi, imloviy, tinish belgilari bilan bog'liq va uslubiy xatolarning umumiy soni 6-7 ta	17-25 ball
5.	Mavzu o'rtadan yuqoriroq ochilgan, abituriyentning dunyoqarashi torroq, lekin jurnalistikaning jamiyatdagi o'rnini tushunadi, imloviy, tinish belgilari bilan bog'liq va uslubiy xatolarning umumiy soni 4-5 ta	26-33 ball
6.	Mavzu nisbatan yaxshi ochilgan, abituriyentning dunyoqarashi yomon emas, jurnalistikaning roliga yaxshi baho bera oladi, imloviy, tinish belgilari bilan bog'liq va uslubiy xatolarning umumiy soni 2-3 ta	34-42 ball
7.	Mavzu yaxshi ochilgan, abituriyentning dunyoqarashi keng, jurnalistikaning rolini yaxshi tushunadi va unga baho bera oladi, imloviy, tinish belgilari bilan bog'liq va uslubiy xatosi 1 ta	43-52 ball
8.	Mavzu teran ochib berilgan, abituriyentning dunyoqarashi chuqur va atroflicha, jurnalistika roliga yaxshi baho bera oladi, imloviy, tinish belgilari bilan bog'liq va uslubiy xatolar yo'q	53-62 ball

Ijodiy imtihon bosqichlarida to'plangan ballar umumlashtirilib, yagona ball sifatida qaydnomaga kiritiladi. Qaydnoma belgilangan tartibda rasmiylashtirilib, mas'ul kotib yoki uning muoviniqa taqdim etiladi.

Ijodiy imtihon natijalarini apellyatsiya qilish tartibi

Ijodiy imtihon bosqichlari natijalari bo'yicha apellyatsiyaga arizalar faqat imtihon bosqichlari natijalari e'lon qilingan vaqtdan boshlab 24 soat mobaynida qabul qilinadi.

Murojaat mazmunida faqat o'zining ijodiy ishi va ballari xususida e'tiroz bo'lsa, qabul qilinadi. Lekin boshqa abituriyentlar ishlari va ballari haqida yozilgan shikoyat arizalari qabul qilinmaydi.

Ijodiy insho yozilgan daftar rasmiy hujjat sifatida belgilangan muddatgacha saqlanadi. Undan shaxsiy maqsadlarda nusxa olish, uni suratga tushirish va imtihonlar o'tkazilayotgan hududdan olib ketish mumkin emas.

Apellyatsiya qilish jarayonida abituriyentga qo'shimcha savol berishga ruxsat berilmaydi.

Ijodiy imtihonda olingan bahoni o'zgartirish faqat apellyatsiya komissiyasining roziligi bilan va apellyatsiyaga beruvchi abituriyent ishtirokida oliy ta'lim muassasasi qabul komissiyasining qarori bilan amalga oshiriladi.

Ijodiy imtihonning og'zaki suhbat natijalari apellyatsiyada qayta ko'rib chiqilmaydi.

Ijodiy imtihon o'tkazilishiga qadar apellyatsiyaga ariza berish va uni ko'rib chiqish tartiblari abituriyentlarga yetkaziladi.

Tavsiya etiladigan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi PF-60-son Farmoniga ko'ra tasdiqlangan "2022-2026 yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi" // <https://lex.uz/uz/docs/-5841063>
2. Mirziyoev Sh.M. "Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari" 4-jild. T. O'zbekiston. 2020
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyevning 2023-yil 27-iyun matbuot va OAV xodimlari kuni munosabati bilan jurnalistlarga yo'llangan tabrigi <https://president.uz/uz/lists/view/5294>
4. Do'stmuhammad X. Jurnalist bo'lmoqchimisiz? – Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2020.
5. Jumanova S. Jurnalistika (abituriyentlar uchun ijodiy imtihon qo'llanmasi) Ikkinchi nashr. T.: O'zJOKU MChJ, 2023.
6. Toshpo'latova N. Jurnalistika. Bosma ommaviy axborot vositalarida janrlar va mahorat masalalari – T., "O'zbekiston". 2019.
7. Do'stqoraev B. O'zbekiston jurnalistikasi tarixi Toshkent: G'afur G'ulom, 2009.
8. Fake News: Mediada dezinformatsiya. / N.Muratova, N.Toshpo'latova, G.Alimova. T.: "Innovatsion rivojlanish nashriyot matbaa uyi", 2020 y.
9. Fotojurnalistika [Matn]: o'quv qo'llanma / N.Qosimova [va boshq.]– T: «TURON-IQBOL», 2018.
10. Jabborov Sh. O'zbekistonda kim yaxshi yashaydi. – Toshkent: O'zbekiston, 2012.
11. Jurnalistika. 10 jildlik to'plam. –Toshkent. "O'zbekiston" NMIU. 2019.
12. Meliboev A. Qirq beshinchi bekat – Toshkent: Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi nashriyoti, 2008.
13. Muratova N. Onlayn jurnalistika: nazariya va amaliyot // T. Qaqnus media. 2019.
14. Rahmatullayeva I. Televideniye va radioda boshlovchi mahorati. T. "Mumtoz so'z", 2022.

15. Safarov A. Ziddiyatli vaziyatlarda jurnalist faoliyati xavfsizligi. O'quv qo'llanma. T.: "Universitet", 2023.
16. To'xlieva N. Tahrir mahorati. – Toshkent: Bayoz, 2022
17. Toshev F. Jurnalistning noni qattiq. – Toshkent, 2009.
18. Media huquqi[Matn]: darslik / Nazira Qurbon, Karim Bahriyev. T. ; "Grand Inter Media". 2022.
19. Saidov H., To'xliyeva N. Reportyorlik mahorati. O'quv qo'llanma / O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi. – T.: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2008. – B.120.
20. Qosimova N., Xidirov Q., Safarov A., Saidov H., Ortiqova Yu., Isomiddinova M., Do'simbetova N., Abduraxmonova M., Saidova M. Ixtisoslashgan jurnalistika. – T.: O'zbekiston NMIU, 2019.– B.784.
21. Xudoyqulov M., Jurnalistika va publitsistika, –T.: "Tafakkur" nashriyoti, 2011. – B.188.
22. Obidov M. Farg'ona jurnalistikasi, –T.: "Sharq" aksiyadorlik kompaniyasi., 2009. - B. 320.
23. Ortiqova Yu. Sport jurnalistikasi. –Toshkent. "MUMTOZ SOZ". 2016. 104b.
24. Safarov. A, Harbiy jurnalistika asoslari [Matn]: o'quv qo'llanma/– Toshkent: — Muhr-press nashriyoti, 2022. – 272 b.
25. M. Nurutdinova. Internet OAVda multimedaviylik. T., 2022. B.205.
26. Audiovizual jurnalistika. VI jild. – T.: O'zbekiston, 2019.
27. Allamberganova P.Audiovizual jurnalistika.(Telejurnalistika asoslari). O'quv qo'llanma. – T.: Universitet, 2022.
28. Zohidova Y. Televideniye va shaxs: teleyangiliklarda boshlovchining o'rni(ijtimoiy vaziyat, journalist pozitsiyasi va mahorat masalalari). Monografiya. – T.: Mumtoz so'z, 2022.
29. Zohidova Y. Zamonaviy xalqaro televideniye. O'quv qo'llanma. "Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi" DUK, 2023.